

Valkas novada pašvaldības finanšu situācija

2026

Valgas faktors

Finanšu ministrijas analīze nevar tikt uzskatīta par objektīvu, jo tajā **nav ņemta vērā Valgas pašvaldības ietekme** — problēma, uz ko Valkas novada pašvaldība norādījusi daudzkārt. Igaunijas pievilcīgākās nodokļu politikas un augstāku pabalstu dēļ:

1400+

Iedzīvotāji Valgā

Valkas novada iedzīvotāji, kas deklarējušies Igaunijā — 17% no kopējā skaita

500+

Strādā Igaunijā

Darbspējīgā vecuma iedzīvotāji — gandrīz 19% no šīs vecuma grupas

10+

Gadi bez risinājuma

Finanšu problēmas uzkrātas pakāpeniski — FM vērtē tikai pēdējos gadus

Administratīvi teritoriālās reformas politiskās kļūdas

2009. gads

VARAM eksperti iesaka Valkas rajonu sadalīt divās daļās — Valkas un Smiltenes novados, ekonomiski spēcīgākā modelī

1

2021. gads

VARAM izstrādā modeli ar 17 200 iedzīvotājiem — Valkas novads atbalsta. Saeima nolemj atstāt esošās robežas

2

3

4

2009. — Politiskā vienošanās

Saeima izveido četrus novadus, nevis divus — balsu trūkuma dēļ. Valkas iebildumi netiek ņemti vērā

2021. — Solījums

VARAM ministrs un A. Ašerādens sola īpašu dotāciju vai citu finanšu izlīdzināšanas modeli. Solījums nav izpildīts

"Mums prasītos, ka mums kopbudžets tomēr vismaz līdz tiem 18–20 miljoniem pildītos attiecībā uz jauno Valkas novadu. Pretējā gadījumā es deputātus aicinātu meklēt kādu citu mehānismu finansēšanai."

— A. Ašerādens, 13. Saeimas ATR komisijas sēde, 2020. gada 11. februāris

- ❑ Eksperti jau 2021. gadā norādīja: lai pašvaldība varētu sekmīgi funkcionēt un ieguldīt attīstībā, katru gadu papildus nepieciešami **2–3 miljoni euro**. FM ziņojumā tas netiek apskatīts.

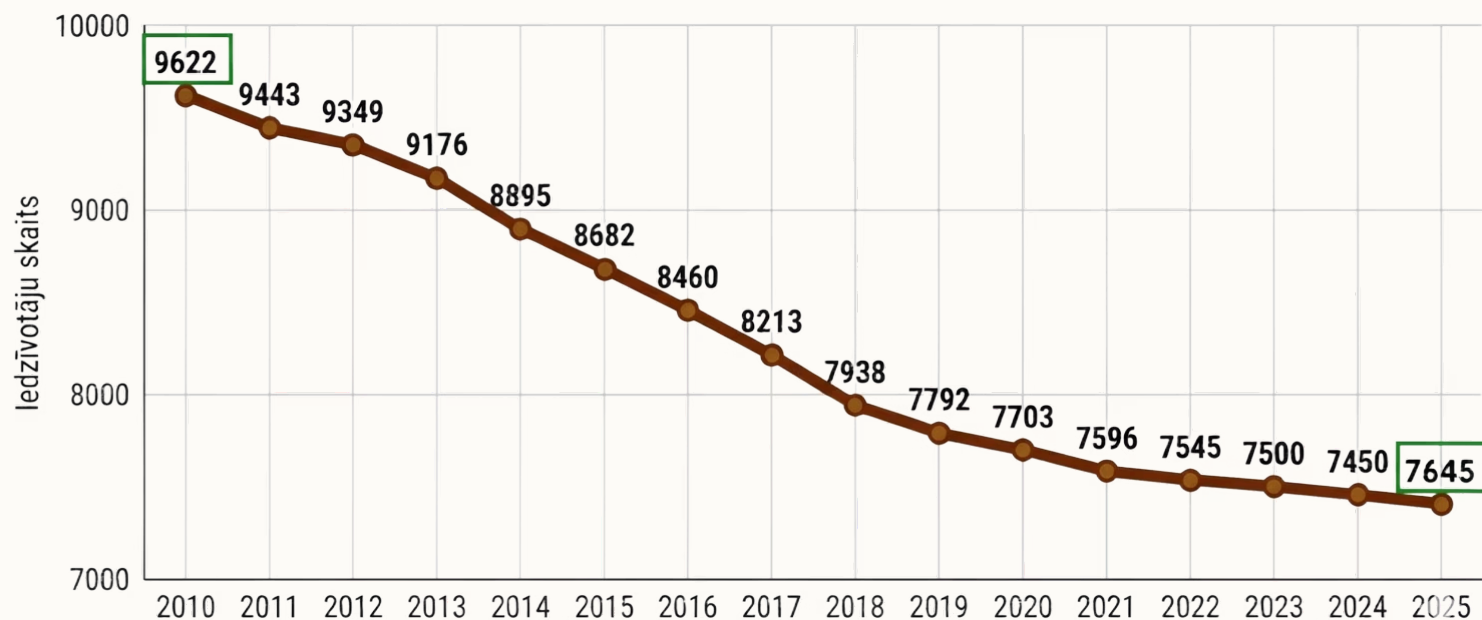
Iedzīvotāju skaita samazinājums 2010.–2025. gadā

Demogrāfiskās izmaiņas

2010. gada sākumā Valkas novadā reģistrēti **9 622 iedzīvotāji**. 2025. gada sākumā — tikai **7 645 iedzīvotāji**.

15 gadu laikā iedzīvotāju skaits samazinājies par **1 977 personām** jeb aptuveni **20,5%** (CSP dati).

FM ziņojumā norādīts tikai **-1,37% samazinājums 2025./2024. gadā** — tas rada maldinošu priekšstatu par situācijas nopietnību.

IIN pieaugums un 2026. gada izmaksu kāpums

FM apgalvojums, ka IIN pieaugums 2024. gadā varētu būt arguments pret papildu atbalstu, nav korekts.

Jau iepriekšējos gados pašvaldībai bija gan nodokļu parāds, gan parādi pret piegādātājiem — tas pierāda, ka finanšu situācija ir bijusi sistemātiski nepietiekama, nevis nesaimnieciskas rīcības rezultāts.

2025. gads — jau nepietiekami

Pie salīdzinoši liela IIN pieauguma pašvaldība nespēja pilnībā izpildīt visas saistības. Tas liecina par strukturālu, nevis situatīvu finansējuma trūkumu.

2026. gads — IIN pieaugums tikai 1%

IIN īpatsvara koeficients strauji samazinās. Ieņēmumi pēc PFI pieaug tikai par 1%, kamēr valsts uzliktie obligātie maksājumi un funkcijas rada izmaksu kāpumu ap 5%.

Deficītu nevar segt iekšēji

Šo finanšu līdzekļu deficītu nav iespējams atrast iekšējās rezervēs. Risinājums: valsts papildu dotācija — kā tas ir bijis citām pašvaldībām ar IIN pieaugumu zem 4%.

Ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju

FM bāzes aprēķins

Bāze	Iedzīvotāji	Ieņēmumi /iedz.
FM aprēķins	8 280	€1 147
Ar Valgā dekl.	9 680	€981

Ja Valkas novada iedzīvotāju skaitam pieskaita Igaunijā deklarētos, **ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju būtu viszemākie Latvijā** — aiz Krāslavas novada.

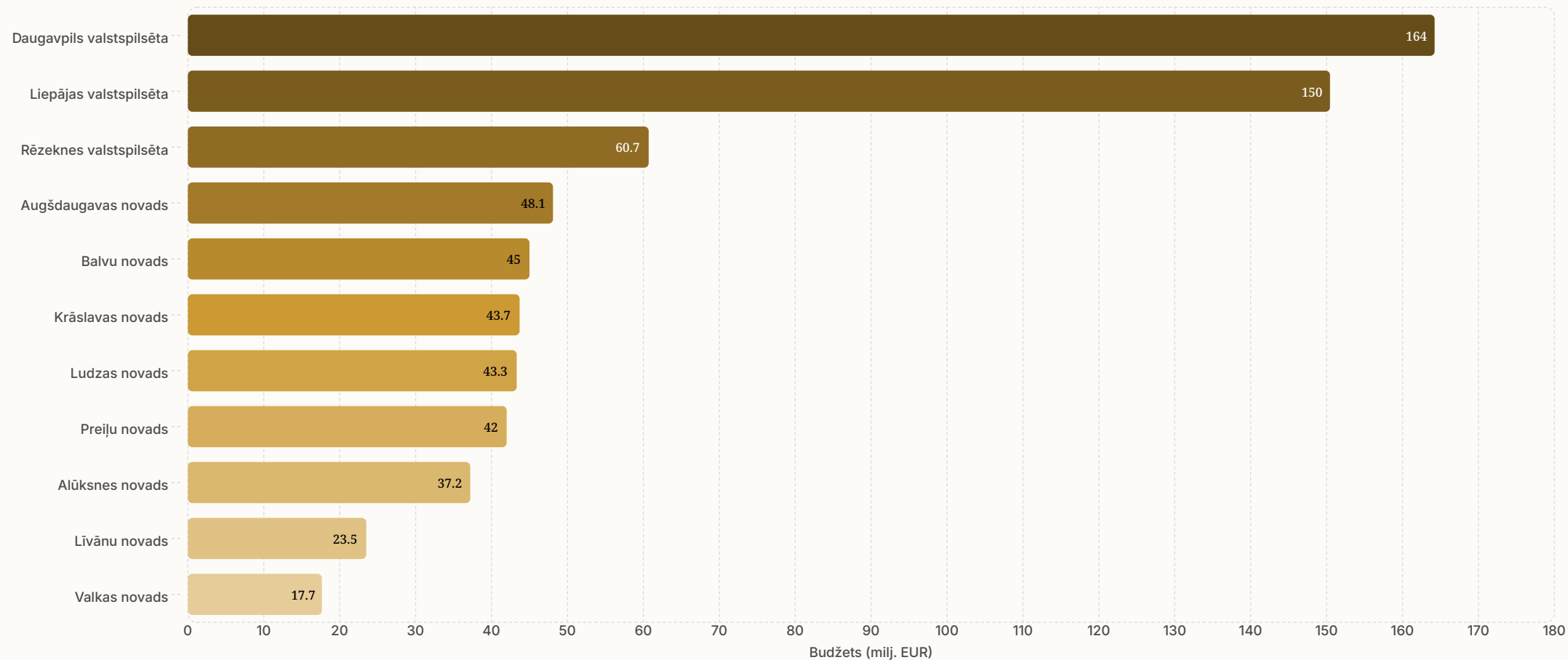
Fiksēto izmaksu problēma

Valsts uzliktās obligātās funkcijas — Izglītība, Bāriņtiesa, Būvvalde, Pašvaldības policija u.c. — būtiski neatšķiras atkarībā no iedzīvotāju skaita. Novadā ir 8 000 vai 15 000 iedzīvotāju, šīs izmaksas paliek līdzīgas.

FM metodika, aprēķinot tikai uz 1 iedzīvotāju, nav objektīva. Ir jāskatās arī kopējais budžeta apjoms absolūtos skaitļos un spēja segt fiksētās izmaksas.

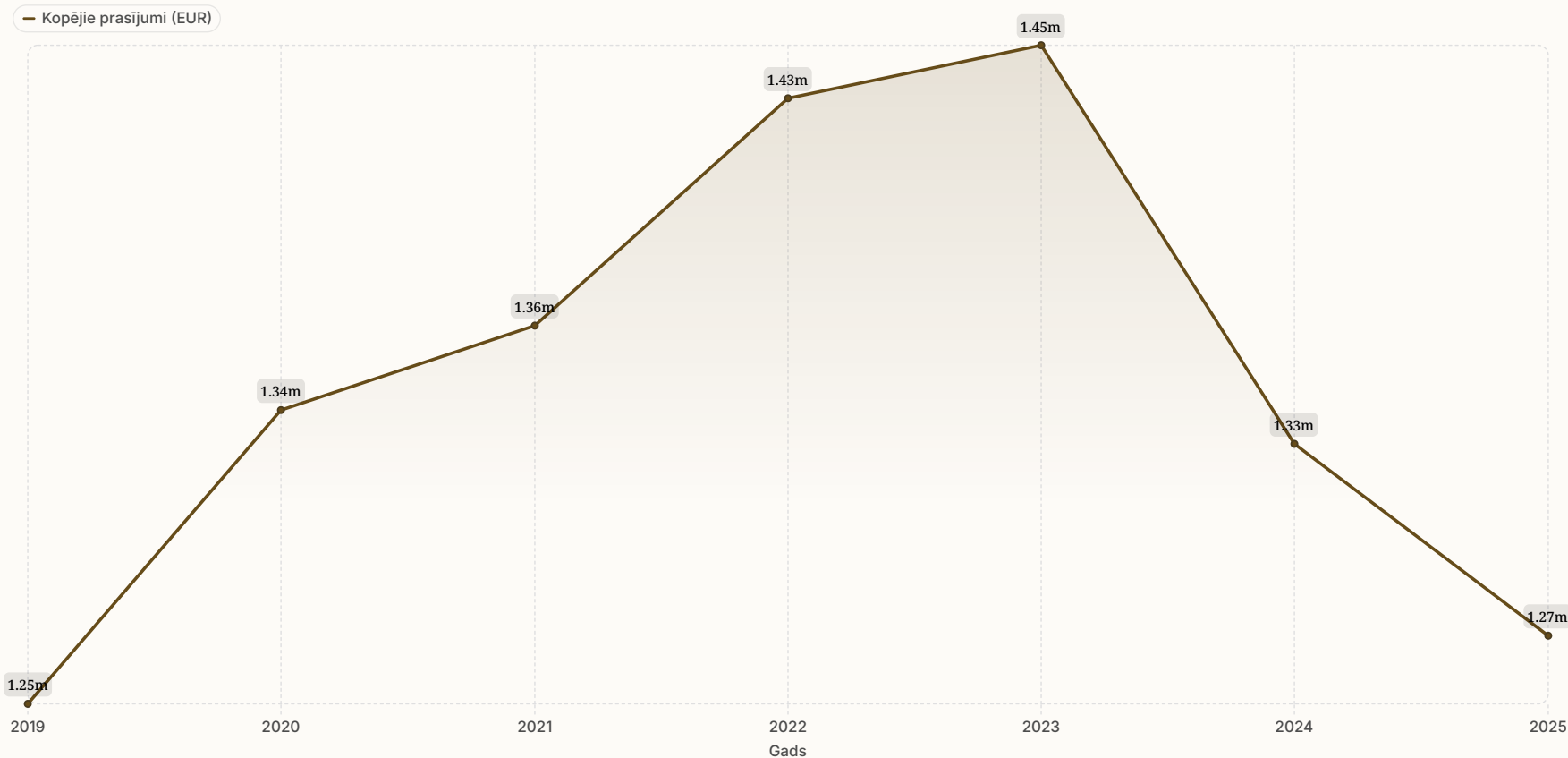
Latvijas pašvaldību budžetu salīdzinājums 2026. gadam

Valkas novads ar esošo budžetu **nevar pilnvērtīgi darboties** līdzvērtīgi citām līdzīga izmēra pašvaldībām.

Debitoru parādi

Parādi uzkrājušies vairāk kā 10 gadu garumā — liela daļa no tiem datējas ar laiku pirms 2009. gada.

Kopš 2023. gada debitoru parādi samazinās — 2024. un 2025. gadā ir panākta ļoti laba finanšu disciplīna, komunālie maksājumi tiek iekasēti pat vairāk nekā 100%. Vecie parādi (t.sk. ~297 000 EUR pirms 2009. gada) ir grūti piedzenami, un to strauja piedziņa apdraudētu māju siltināšanas kredītlīnijas, kas ir nākotnes ieguldījums.

Valka ir nosiltinājusi jau vairāk kā 50% māju — tuvākajos gados būs 83%.

Nodokļu parāda grafiks

2026. gada maksājumu grafiks. Nodokļu parādu uz 31.03.2026. nav.

Termiņš	Summa EUR	Statuss
29.12.2025	182 262	Apmaksāts
24.02.2026	30 952	Apmaksāts
24.03.2026	31 379	Apmaksāts
24.04.–28.12.2026	~31 000/mēn.	Budžetā plānots
20.01.2027	30 342	Plānots

FM prasība nokārtot **visas** parādsaistības līdz 1. jūnijam **nav izpildāma** — to saprot arī ziņojuma gatavotāji, redzot naudas plūsmu.

Saistības un attīstība

Valkas novada lielās saistības nav nesaimnieciskas rīcības rezultāts. Tās ir tiešas sekas tam, ka **Valka ESF programmā pilsētvides sakārtošanai netika iekļauta**, kaut kaimiņu pašvaldības saņēma 7–14 miljonus euro. Lai konkurētu un piedāvātu iedzīvotājiem drošu vidi, Valkai bija jāņem kredīti.

Pievilcīgāka vide

Valkas pilsēta un pagasti kļuvuši pievilcīgāki — iedzīvotāji no citām pašvaldībām izvēlas Valku par dzīvesvietu.

Nekustamā īpašuma vērtība

Vēl nesen dzīvoklis Valkā maksāja "apaļu nulli." Tagad — vairākus desmitus tūkstošus euro. Māju renovācija kļuvusi finansiāli iespējama.

172 personas rindā uz dzīvokļiem

Projekts "Jaunu sociālo un īres dzīvokļu izveide" ir vitāli svarīgs. Sevišķi trūkst 2 un 3-istabu dzīvokļu ģimenēm ar bērniem.

Vecais fonds nav risinājums

Brīvie pašvaldības dzīvokļi ir katastrofālā stāvoklī — remontam vajadzīgi >20 000 EUR katram. Pārdošana un jaunu mūsdienīgu dzīvokļu celtniecība ir loģiskākais solis.

Sociālie pabalsti — valsts likums, ne brīvprātīga izvēle

FM vērtējums

Finanšu ministrija uzskata, ka Valkas novada izdevumi sociālajiem pabalstiem nav pamatoti un pārsniedz budžeta iespējas.

Turklāt FM pie "brīvprātīgajām iniciatīvām" pieskaitījusi arī finansējumu pilsētas šautuvei un sporta hallei.

Fakts

Pabalstu palielinājumu nosaka **Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums**. Tā nav pašvaldības brīvprātīga izvēle.

Šautuve un sporta halle nodrošina **izglītības funkciju**, kas ir obligāta — tās nevar klasificēt kā brīvprātīgu iniciatīvu.

Sociālo izmaksu kāpums ir problēma, uz ko norādījušas **visas pašvaldību organizācijas**. Valkā tā jūtama vairāk, jo budžets ir proporcionāli mazāks.

Austrumu pierobeža — nevienlīdzīga attieksme

Pēdējos divos gados papildu dotācija tiek piešķirta Austrumu pierobežas pašvaldībām, kuru pamatbudžeti ir **lielāki** par Valkas novadu un kurām budžeta pieaugums 2026. gadā ir labvēlīgāks. Tas ir pozitīvs solis — bet tas rada nevienlīdzību.

Pašvaldība	Kopējais budžets (miljoni EUR)	Budžeta pieaugums (PFI)	Papildu dotācija (EUR)
Valkas novads	17,66	1,0%	0
Alūksnes novads	37,20	4,5%	382 964
Krāslavas novads	43,70	4,1%	784 131
Balvu novads	45,00	4,5%	581 097
Augšdaugavas novads	48,10	5,4%	264 644
Ludzas novads	48,46	4,7%	987 164

- Valkas novada iedzīvotāji tiek nostādīti **otrās šķiras pilsoņu lomā**. Atšķirībā no atbalsta saņemošajām pašvaldībām, Valkas novads nespēj sniegt pakalpojumus un realizēt attīstības projektus līdzvērtīgā līmenī.

Valkas novada pašvaldības piedāvātais risinājums

1

Papildu dotācija

674 287 EUR no valsts budžeta 2026. gadam — lai nodrošinātu obligāto funkciju izpildi un saistību nomaksu

2

Aizdevumu grafika pārskatīšana

Pamatsummas maksājumu pārcelšana — nodrošina stabilu naudas plūsmu bez kopējā parāda palielināšanas

3

Sistēmisks risinājums

PFI likuma grozījumi vai speciāls regulējums robežnovadiem ar Igaunijas ietekmi — ilgtermiņa risinājums

Biedrības "RACA" (Reģionālo attīstības centru un novadu apvienība) ierosinātais mehānisms PFI likumā varētu nodrošināt ilgtspējīgu risinājumu. **Perspektīvā attīstībai ir nepieciešami atbilstoši normatīvie akti,** lai arī Valkas novada iedzīvotājiem būtu pieejami tādi paši pakalpojumi kā kaimiņu pašvaldībās.

Budžeta stabilizēšana

Skolu reorganizācija:

- Likvidētas Ozolu, Vijciema, Kārķu sākumskolas.
- Apvienota Valkas ģimnāzija + Valkas pamatskola = Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzija.

Saglabātas pirmsskolu grupas:

VJCG centrālizēto eksāmenu vidējie rezultāti (Optimālais līmenis, %)

Mācību priekšmets	2023. gads	2024. gads	2025. gads	Valstī vidēji (2025)
Angļu valoda	58.2%	61.9%	65.1%	60.7%
Latviešu valoda	52.4%	55.4%	56.3%	55.9%
Matemātika	31.8%	34.3%	42.1%	43.7%

Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzija (VJCG) ir veiksmīgi sekojusi valsts mēroga uzlabojumiem matemātikā, trīs gadu laikā paaugstinot vidējo rezultātu par **10%**. Tas ir rādītājs, kas liecina par kvalitatīvu pedagoga darbu un skolēnu sagatavotību jaunajam eksāmenu formātam.

Deinstitutionalizācijas (DI) projekti Valkas novadā

Valkas novada pašvaldība bija viena no pirmajām Latvijā, kas ieviesusi deinstitutionalizācijas (DI) projektus, nodrošinot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām iespēju dzīvot ģimeniskai videi pietuvinātā apstākļos.

Finansējuma avots: Līdz 2024. gadam galvenais avots ir DI projekta finansējums (ES fondu līdzekļi). Valsts solījums - līdzfinansēt 50% nav piepildījies.

Plānotais finansējums pakalpojumu nodrošināšanai (€)

Pakalpojuma veids	2024. gads	2025. gads	2026. gads
Grupu dzīvokļu pakalpojums	48 359	61 284	63 706
Dienas aprūpes centrs	48 359	60 180	76 709
Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums	23 559	31 875	34 889
KOPĀ gadā:	120 277	153 339	175 304

Kopējais finansējums DI pakalpojumiem Valkas novadā pieaug no aptuveni 120 tūkstošiem eiro 2024. gadā līdz vairāk nekā 175 tūkstošiem eiro 2026. gadā.

Pievilcīga vide iedzīvotājiem Valkas novadā

- “Uzņēmumiem draudzīgākais novads 2024” 2. vieta,
- “Ceļu satiksmes drošības pašvaldību novērtēšanas indekss 2024” 2. vieta,
- “Ceļu satiksmes drošības pašvaldību novērtēšanas indekss 2023” 1. vieta,
- “Ģimenei draudzīgākā pašvaldība 2021” Valkas novads,
- **Pirmā** vieta Latvijā siltināto māju skaitā!

